Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Galicji i W. Ks. Krakowskiego

wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

Nr. 27. i 28. | Poniedziałek, dnia 3. lipca 1876. | III. rocznik.

Fasye do podatku dochodowego
dla towarzystw zaliczkowych.

Wywiązując się z przyrzeczenia w Nr. 44. z r. z. i 22. z r. b. „Związku" podaję, jako wzór, fasyą Towarzystwa zaliczkowego lwowskiego, której byłem referentem, a która obejmuje okres 6 lat i tyle porusza szczegółów, że Szanowne Dyrekcye innych Towarzystw w każdym niemal wypadku korzystać z niéj będą mogły. Przedstawienie to do lwowskiéj Administracyi Podatków brzmi:

„Dwoma poleceniami z dnia 12. lipca 1875. do l. 4454 zawezwała nas Świetna Administracya do uiszczenia podatku dochodowego według ówczesnego wymiaru. Według wymiaru tego wypadła nam jednak do opłacenia tak wysoka kwota, że pomijając nawet okoliczność, iż patent o podatku dochodowym z d. 29. października 1849. wcale do nas się nie stosuje, my podatku tego opłacić nawet nie jesteśmy w stanie.

Stąd poczyniliśmy przez Patrona Związku stowarzyszeń, Dra K. Malego, natychmiast przedstawienie, względnie rekurs przeciw temu wymiarowi.

Dziś przedkładając na skutek Szan. polecenia z d. 26. lutego 1876. l. 1586 i odnośnie do prośby naszéj z d. 14. marca b. r. l. 539 fasyą dochodów na r. 1876. musimy przeciw powyższemu wymiarowi ponowne uczynić przedstawienie i prosić zarazem o oznaczenie wymiaru podatku dochodowego w drodze reasumowania sprawy za lata 1871. do 1875. tak, jak to Św. c. k. A. P. za lata 1871. do 1873. przy wydaniu polecenia z dnia 12. lipca 1875 już uczyniła. A przedstawienie to nasze opieramy na następujących uzasadnionych powodach:

1) Oznaczenie dochodu i rozchodu w fasyach naszych za 1871.—1875. nie było ścisłe, a w skutek zaprowadzenia błędnego, dziś już zarzuconego[1]), sposobu zestawiania bilansów ze szkodą dla nas połączone. Podatek wymierza się bowiem nie od czystych pozycyi bilansowych, ale całe obliczenie polega na t. z. rachunku kasy. W dawniejszych zaś rachunkach kasowych przyjmowano przenośne pozycye bilansu poprzedniego, i osiągano przez to wprawdzie znaczniejsze obroty, lecz — bez korzyści dla jasności przeglądu i rezultatu w bilansie końcowym — wprowadzano nas i Ś c. k. A. P. w błąd, iż od zbyt wysokich, a nieprawdziwych kwot przychodowych oznaczano nam podatek. Że zaś w pozycyach rozchodowych nie spuszczano się na sumaryczne cyfry, lecz żądano specyfikowania rozchodu, przeto błędny ten sposób zestawiania rachunków na niekorzyść skarbu nie wychodził.

Ś c. k. A. P. raczy jednak usterki te uwzględnić, wiedząc, że instytucye nasze są tak młode, że ludzie w nich pracujący na tém polu są początkującymi, że sprawa podatkowa jeszcze dla nas nie jest w ogóle rozstrzygniętą i że same patenta i ustawy są niejasne, skoro potrzebują ze strony władz wykonawczych ciągłych wyjaśnień.

2.) Nieznany nam był dnia 21. maja 1875., kiedyśmy fasyą dochodów za lata 1871.—1875. przedkładali regulatyw ministerstwa skarbu z dnia 28. maja 1875. l. 23360[2]) — który Ś c. k. A. P. w poleceniach swoich

[1]) Porównaj bilanse Towarzystwa zaliczkowego lwowskiego za lata 1871., 1872., 1873 i 1874. a 1875. Różnica polega na tém, że w rachunku kasowym za r. 1875. (na wzór Samborskiego, patrz „Związek Nr. 33. z r. 1875.) nie ma już, jak w dawniejszych, pozycyi przeniesionych z bilansu poprzedniego. P A.

[2]) Wiadomo, że regulatyw ten był tajnym, a chociaż imieniem Rządu przyrzekł jeszcze dnia 4. lutego b. r. radca ministeryalny Chertek komisyi Rady Państwa, wybranéj na znany wniosek Dra Meznika, że regulatyw ten ogłoszony zostanie, po dziś dzień zadość temu nie uczyniono — i owszem władze ze zdziwieniem nas samych wypytywały, skąd my w posiadanie tegoż regulatywu przyszli? P. A.

z d. 12. lipca 1875. l. 4454 wcale na naszą korzyść zastósować nie chciała, a który od dochodu niejedną pozycyą strącić, a do rozchodu dodać poleca, co Ś. c. k. A. P. w „sprostowaném swojém obliczeniu podlegającego podatkowi dochodu“ nie uwzględniła.

I tak nie uwzględnia Ś. c. k. A. p. w powyżéj powołaném poleceniu żądania naszego o uwolnieniu od podatku dochodu od pożyczek udzielonych handlarzom i przemysłowcom t. j. takim członkom, którzy podatek zarobkowy opłacają, i od których w myśl powyższego regulatywu ministeryalnego i §. 23. patentu podatkowego dochód wolny jest od podatku dochodowego.

W posiadaniu więc wyż powołanego regulatywu c. k. ministerstwa Skarbu z d. 28. maja 1875. l. 22360 nie wątpimy, że błędny ten wymiar podatku za lata 1871.—1875. cofnięty będzie, a c. k. Rząd nie dopuści do wyrządzenia nam takiéj krzywdy, wymierzając nam od kwot rzekomego, lecz błędnie obliczonego, dochodu podatek wyższy, niż się należy nawet na wypadek, gdyby patent podatkowy z d. 29. października 1849. mógł się do nas odnosić, i gdyby regulatyw ministeryalny kwestye ustawodawcze mógł na niekorzyść podatkujących rozstrzygać.

Że zaś przedstawienie powyższe i fasya na r. 1876. nieco się spóźniła, tłumaczą nas następujące okoliczności:

1.) Wysadzona przez Wys. Radę państwa Komisya do wydania ustawy, uwolniającéj nasze stowarzyszenia od wszelkich podatków, budziła w nas nadzieję, że sprawa ta w inny sposób ostatecznie załatwioną zostanie.

2.) Regulatyw W. c. k. Min. skarbu z d. 28. maja 1875. l. 22.360 polecił sporządzenie osobnych wykazów dochodu z odsetek: *a)* od członków opłacających podatek zarobkowy, *b)* od pożyczek hipotecznych, *c)* od innych, jeżeli chcemy z postanowień §. 2., 6. i 23. patentu z d. 29. października 1849. korzystać. Sporządzenie takich wykazów, względnie urządzenie odnośnéj księgi według wzoru załączonego[3]) za czas od 1871.—1875. wymagało tyle czasu i pracy, że, jak to w prośbie naszéj z d. 14. marca b. r. l. 539 wykazaliśmy, piérwéj z zestawieniem tém gotowi być nie mogliśmy.

Wobec więc wyłuszczonych tu okoliczności raczy Ś. c. k. A. P. w drodze reasumowania sprawy ponownie wymierzyć nam podatek dochodowy na podstawie następującego obliczeniu, zgodnego z postanowieniami regulatywu z d. 28. maja 1875. l. 22.360.

I.

Rok 1871. Dochód do opodatkowania w r. 1871. w myśl Szan. odezwy tamtejszéj z d. 12. lipca 1875. l. 4454 i postanowienia §. 20. ust. z r. 1849. w kwocie 420 zł. [4]).

II.

Rok 1872. Jak I. . . . . 420 zł.

III.

Rok 1873. Błędne obliczenie dochodu, opodatkować się mającego, w r. 1872 prostujemy jak następuje:

D o c h ó d.

Procenta pobrane (w rachunku kasowym) .		6.626·08 $^1/_2$
Od tego przenośne z r. 1871., jako niewłaściwie w przychód wprowadzone . .		1.040·65 $^1/_2$
Pozostaje właściwy dochód brutto . . .		5.585·43
Od tego stornowane i zwrócone, jak w piśmie naszém z dnia 19. lutego 1874. l. 106 i z d. 21. maja 1875. l. 641 . . .		646·38
zostaje . . .		4.939·05
Dochód od opłacających podatek zarobkowy	2.113·76	
Od pożyczek hipotecznych[5]) . .	61·34	2.175·10
zostaje dochód . . .		2.763·95

Koszta administracyi:

(Pozycye te były w fasyi poprzedniéj)

1. płace	490·—	
2. najem lokalu	212·—	
3. druki, opał, światło, koszta kancelaryjne i t. d. . .	464·68	
4. 10% zużycia inwentarza .	32·86	1.199·54
Pozostaje do opodatkowania . . .		1.564·41

Zestawienie na r. 1873:

Dochód z r. 1871 (w myśl Sz. odezwy z 12. lipca 1875 l. 4454)[6])	324·—
Dochód z r. 1872 jak wyżéj	1.564·41
łącznie . . .	1.888·41

przeciętnie i okrągło: **944** zł.

[3]) Patrz „Związek“ Nr. 35. z r. 1875.

[4]) Stosuje się to *minimum* do wysokości wymierzonego już podatku zarobkowego, gdyż fasya za ten rok u nas wykazała nieco mniejszy dochód. My jednak minimum tego określać nie potrzebujemy, fasyonując jak zwykle, dopóki władza, podatek wymierzająca, i minimum tego nam nie określi. P. A.

[5]) Wzór tego załącznika:

1 8 7 2.

Pożyczki hipoteczne.

L. poz.	Imię i nazwisko	Pobrany procent		Nr. realności	Zaintabulowano jak
447	Robotycki Karol	33	34	499 $^2/_4$	Dom 4. p. 308. n. on. 12.
360	Stachurski Michał	13	.	250 $^3/_4$	Dom 116. p. 99. n. on. 16.
754	Gadziński Marcin	15	.	688 $^1/_4$	Dom 101. p. 97. n. on. 41 & 57.
	Suma . . .	61	34		

[6]) Z łącznej kwoty 420 zł., jak I., za 8 miesięcy, w ciągu których Towarzystwo nasze w r. 1871. istniało (od 1. maja do końca grudnia 1871.).

IV.

Rok 1874. Dochód w r. 1873:

Procenta pobrane (w rachunku kasowym) .		11.660·76
Od tego przenośne z r. 1872. jako niewłaściwie w przychód wprowadzone . . .		1.913·03
zostaje . . .		9.747·73
Od tego stornowe i zwrócone, jak w piśmie naszém z d. 19. lutego 1874. l. 106 i d. 21. maja 1875. l. 641		291·76
zostaje . . .		9.455·97
Od tego dochód od opłacających podat. zarob.		4.799·94
pozostaje . . .		4.656·03
Koszta administracyi:		
1. płace	1.639·— (było w fasyi poprzedniej)	
2. lokal	425·— (było w fasyi poprzedniej)	
3. druki, opał, światło, wydatki kancelaryjne itd. .	546·93 (było w fasyi poprzedniej)	
4. 10% zużycia inwentarza .	64·65	2.675·58
zostaje . . .		1.980·45

Zestawienie.

Dochód w r. 1871	324·—
„ „ 1872	1.564·41
„ „ 1873	1.990·45
łącznie . . .	3.868·86

przeciętnie do opodatkowania okrągło **1.289** zł.

V.

Rok 1875. Dochód w r. 1874:

Dochód, jak w piśmie naszém z d. 21. maja 1875. r. l. 641		15.878·31
Od tego przenośne z roku 1873. jako niewłaściwie w dochód r. 1874. wprowadzone .		3.211·87
zostaje . . .		12.666·44
Od tego stornowane odsetki i zwrócone, jak w piśmie naszém powyższém z d. 21. maja 1875. l. 641		172·17
zostaje . . .		12.494·27
Dochód od opłacających podatek zarobkowy .		6.300·82
zostaje . . .		6.193·45
Do tego zwrot kosztów procesowych . . .		674·27
razem dochód brutto . . .		6.867·72
Koszta administracyi, jak w piśmie naszém, powyżéj powołaném .	3.421·53	
strąciwszy od tego w myśl Szan. odezwy z dnia 12. lipca 1875. l. 4454, choć zdaniem naszém niesłusznie[7]), za opłacony podatek	73·03	
zostaje . . .	3.348·50	
natomiast dodawszy w myśl regulatywu z dnia 28 maja 1875. l. 22.360:		
1. koszta sądowe	1.110·11	
2. 10% zużycie inwentarza . .	92·30	
3. straty na dłużniku Łazowskim l. p. 249/72 odpisane od zysku z r. 1874.	24·03	
razem do odpisania . . .		4.574·94
zostaje dochód . . .		2.292·78

Zestawienie.

Dochód w r. 1872	1.564·41
„ „ 1873	1.980·45
„ „ 1874	2.292·78
łącznie . . .	5.837·64

przeciętnie do opodatkowania i okrągło: **1.946** zł.

VI.

Fasya na r. 1876.

Dochód w r. 1875:

1. Pobrane procenta od udzielonych członkom zaliczek .	22.384·28	
Od tego stornowane i zwrócone od wcześniéj (przed terminem) zapłaconych zaliczek . . .	263·64	22.100·64
2. zwrot kosztów procesowych		1.156·38
razem . . .		23.257·02
Do odtrącenia:		
1. Procenta od opłacających podatek zarobkowy	11.317·48	
2. Procent od pożyczek hipotecznych (jak wykaz)[8]) . . .	142·45	11.459·93
zostaje dochód . . .		11.797·09
Do odtrącenia:		
1. płace	3.763·66	
2. Tantiema (w myśl tamtejszego rozporządzenia z d. 26. Kwietnia b. r. l. 691 już opodatkowana) [9])	1.782·48	

[7]) Powiadamy niesłusznie, bo to jest podatek od podatku, a przyznał nam nawet jeden z wyższych urzędników krajowéj Dyrekcyi skarbowéj, że w rekursach odpisanie zapłaconego podatku od dochodu uwzględnia — regulatyw na to jednak nie zezwala. P. A.

[8]) Wzór p. przy fasyi za r. 1873. nota 5ta.

[9]) Polecono nam ją wliczyć w dochód członkom Dyrekcyi urzędników i opodatkowano ją.

3. Wydatki kancelaryjne, opał, światło itd.	242·59	
4. Najem lokalu	450·—	
5. Książki, czasopisma fachowe i rządowe	114·50	
6. druki	150·—	
7. koszta sądowe	1.409·76	
8. 10% zużycia inwentarza . .	111·42	
9. Straty odpisane w myśl uchwały Waln. Zgrom. d. 5. kwietnia 1876 r.	519·96	8 545·37
zostaje . . .		3.251·72

Zestawienie.

Dochód w r. 1873	1.980·45
„ „ 1874	2.292·78
„ „ 1875	3.251·72
łącznie . . .	7.524·95

przeciętnie do opodatkowania okrągło **2.508** zł. [10])

Z zestawienia powyższego widoczna, że wymiar podatku z d. 12. lipca 1875 l. 4454 był zupełnie na naszą niekorzyść. Porównujemy cyfry:

Według tamtejszego wymiaru:		Powinno być:
rok 1871. od kwoty	420 zł. —	od kwoty 420·— zł.
„ 1872. „ „	420 „ —	„ „ 420·— „
„ 1873. „ „	1.612 „ —	„ „ 944·21 „
„ 1874. „ „	2.900 „ —	„ „ 1.289·— „
„ 1875. „ „	5.565 „ —	„ „ 1.946·— „

Różnice pochodzą, jak powyżej wykazaliśmy:

1.) z nieuwzględnienia dochodu z hipotecznych pożyczek i pożyczek udzielonych członkom, opłacających podatek zarobkowy (regulatyw minister. 28. maja 1875. l. 22.360 ustęp *a)* i *b)*.

2.) z nieuwzględnienia w rozchodzie 10% zużycia inwentarza (die Kosten für Reparatur schadhafter und für Anschaffung der an Stelle unbrauchbar gewordener tretenden Einrichtungsstücke)[11]), kosztów sądowych (Gerichts- und Vertretungs-Kostenvorschüsse) i strat (regulatyw z 28. maja 1875. l. 22.360).

3.) Z błędnego przyjmowania do obrotu kasowego w latach 1872., 1873. i 1874. pozycyi przeniesionych z bilansu poprzedniego (der anfängliche Cassabestand)[12]) (p. powyższy regulatyw), o czém z porównania rachunków rocznych Ś. c. k. A. P. łatwo przekonać się może.

Natomiast nie odtrącamy od dochodu brutto procentów przeniesionych na rok następny, choćby się to należało, gdyż

a) nie wspomina o tém regulatyw ministeryalny z 28. maja 1875. l. 22.360, a chcemy fasye nasze ściśle do niego zastosować[13]),

[10]) Dołączamy do tego wzór, jak wypełniać należy rządowy formularz na fasyą:

VI. Dochód.	Przychód		Rozchód		Czysty dochód		VII. Uwaga.
	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	
W roku 1873 . . .	4.656	03	2.675	58	1980	45	
„ 1874 . . .	6.867	72	4 574	94	2292	78	
„ 1875 . . .	11.797	09	8.545	37	3251	72	
Razem .	23.320	84	15.795	89	7524	95	
W przecięciu w jednym roku . .	7.773	61 1/3	5.265	29 2/3	2508	31 1/3	
którym się dochód w celu wymierzenia podatku na mocy §. 10. patentu z dnia 29. października 1849. wykazuje.							

[11]) Kolumnę tę zazwyczaj oznaczamy: „koszta założenia i mobiliów“, co jednak jest błędném, gdyż u nas we właściwem tego słowa znaczeniu „kosztów założenia“ nie ma; zakupno bowiem ksiąg kasowych, sprzętów, kasy i t. d. jest zakupnem ruchomości, inwentarza; że zaś z kosztów tych strącamy 10% rocznie na reperacye i dokupywanie nowych sprzętów w miejsce starych, przeto w myśl powołanego ustępu regulatywu owych 10% zużycia inwentarza od dochodu strącać możemy. P. A.

[12]) Regulatyw majowy poleca przedewszystkiem strącać od przychodu, w rachunku kasowym uwidocznionego: wkładki na udziały i rachunek bieżący, wkładki do funduszu rezerwowego (wpisowe), spłacone zaliczki, podjęte przez stowarzyszenie pożyczki, dalej początkową gotówkę (den anfänglichen Cassabestand). W bilansach naszych dawniejszych i w obecnych u większéj części towarzystw, gdzie do rachunku kasy dodaje się pozycye przenośne z bilansu poprzedniego, początkowéj gotówki nie ma, gdyż ukrytą jest w różnicy przenośnego stanu biernego i czynnego. Chcąc zatém gotówkę strącić, potrzeba od przychodu strącić przedewszystkiem stan bierny, a od rozchodu stan czynny poprzedniego bilansu, że zaś po strąceniu powyżéj przytoczonych pozycyi pozostają tylko procenta, prowizya i koszta sądowe, przeto wystarczy w tym razie od tych pozycyi jedynie strącić procenta przenośne z roku poprzedniego. Pozostaje jeszcze do wyjaśnienia, bo naszym władzom wszystko wyjaśniać potrzeba, że dochodu w rubryce „zwrot kosztów administracyi“ do dochodu, opodatkować się mającego, dodawać nie należy, skoro się ten dochód, jak u nas, bezpośrednio strąca od wydatków administracyi, mianowicie z kosztów „druków“ i „różnych“ a do fasyi, jak i bilansu, wpisuje się tylko różnice, czyli salda. Nie potrzebuję wskazywać, że z „rachunku strat i zysków“ nie można w dochodzie fatować „prowizyi zwłoki“ i „naprzód popłaconych procentów“, gdyż to nie jest pobór rzeczywisty, tylko w pierwszym wypadku spodziewany — w drugim zaś jest to właściwie wydatek, lecz na rachunek roku następnego uczyniony, stąd też od strat bieżącego strącony. Do wyjaśnienia tego spowodowany się widzę, gdyż znany mi jest wypadek, w którym w ten sposób na niekorzyść jednego Towarzystwa chciano fasyą zmienić. W ogóle ustęp ten regulatywu nie ma żadnéj praktycznéj doniosłości a rzecz czyni zawiłą i daje powód do nieporozumień. Wszak jaśniéj by brzmiało, gdyby powiedziano, jak jest w rzeczywistości, za dochód uważa się: procenta pobrane, prowizyą (u nas się nie bierze) i zwrot kosztów sądowych. P. A.

[13]) Przyznajemy się, że wzgląd ten u nas przeważał — jakkolwiek szło nam również o uproszczenie rachunku. Stowa-

b) zachodziłaby trudność w obliczaniu, ile z tego przenośnego procentu wypada na kategorye dochodu, wolne od podatku dochodowego, a ile na resztę?

c) chociaż nie przyjmujemy ich w dochodzie roku następnego, to poddajemy je jednak opodatkowaniu w roku poprzednim, a W. Skarb nie ma stąd żadnéj straty, gdyż rzecz ta w ten sposób się wyrównywa, — i owszem wynika stąd dla nas strata, zwłaszcza w roku pierwszym[14]), gdyż raz opodatkowaliśmy ten dochód w r. 1871., a drugi raz przy obliczeniu przeciętnéj w r. 1872., ale od tego dla uproszczenia fasyi odstępujemy.

W obec tych wyjaśnień nie wątpimy, że Wys. c. k. Rząd nie zechce upierać się przy piérwszym, tak dla nas krzywdzącym, wymiarze podatku dochodowego, lecz wymierzy nam go ponownie na podstawie niniejszych fasyi.

Wykazy z dochodu z pożyczek hipotecznych dołączamy, natomiast korzystając z postanowień tylokrotnie powołanego regulatywu upraszamy:

Ś. c. k. A. P. raczy nas uwolnić od przedłożenia wykazu dochodów od członków opłacających podatek zarobkowy, gdyż:

a) sporządzanie takich wykazów byłoby dla nas zbyt uciążliwe; 38·01% t. j. 512 członków naszego Towarzystwa należy właśnie do téj kategoryi;

b) prowadzimy osobną wiarogodną w tym celu księgę, według załączonego[15]) wzoru, a Ś. c. k. A. P. każdéj chwili wglądnąć w nią może;

c) zapisujemy przy przyjmowaniu członków liczby porządkowe, katastralne i daty arkuszów podatkowych, jakotéż wysokość podatku zarobkowego przez członka opłacanego tak, że Ś. c. k. A. P. i w tym względzie nad książką powyższą z łatwością kontrolę przeprowadzić może;

d) Wiarogodność naszéj księgi jest tém pewniejszą, o ile prowadzimy ją nietylko w celu ułatwienia fasyi, ale i dla naszéj wewnętrznéj potrzeby w celach ogólnych, statystycznych.

W wyż powołanéj odezwie z d. 12. lipca 1875 do l. 4454 odpisała nam Ś. c. k. A. P. do l. 1115/74 podatek dochodowy za lata 1871. do 1873. na podstawie piérwotnych wymiarów, wraz z dodatkiem nadzwyczajnym w kwocie 63 zł., natomiast nie odliczono dodatków krajowych i innych (w kwocie 23·54½) zdaniem Ś. A. także odpisać się mających.

Otóż upraszamy również i o odpisanie tychże dodatków w kwocie 23·54½, jak równie o polecenie, aby nam prowizyi zwłoki już nie liczono od łącznéj kwoty 86 zł. 54½ ct. za czas od 1. maja 1871. do 21. lutego 1874., gdyż takową również już uiściliśmy.

W końcu musimy jednak zastrzec się, mimo że przedkładamy żądane fasye i mimo że nie odmawiamy zapłacenia podatku, skoro według téj fasyi wymierzony zostanie, przeciw możliwemu tłumaczeniu naszéj powolności w obec surowych dotyczących ustaw, jakobyśmy uznawali słuszność nakładania na nas jakichkolwiek podatków, dopóki sprawa ta w drodze ustawodawczéj rozstrzygniętą nie będzie. Patent bowiem z d. 29. paźdz. 1849. i przepis wykonawczy z 11. stycznia 1850. r. nie odnosi się w żadnym ustępie do naszych stowarzyszeń — i owszem ustawa z d. 9. lutego 1850. i rozporządzenie minister. z 6. maja 1865. l. 5487 uwalnia stowarzyszenia, których finansowe działanie nie jest na zyski obliczoném — lecz przeciwnie tylko na członków stowarzyszenia się ogranicza, na wzajemności się opiéra i do celów humanitarnych zmierza — od wszelkich opłat należytości i podatków — a takiém jest właśnie nasze stowarzyszenie“.

Fasyą tę radzimy porównać z zamknięciami rachunków lwowskiego Towarzystwa zaliczkowego, które wszystkie Towarzystwa posiadają. Wszelkich dalszych wyjaśnień gotowa udzielić redakcya na żądanie — lecz odpowiedzi umieszczać będzie w „Korespondencyi redakcyi“ w „Związku“.

We Lwowie, dnia 29. czerwca 1876.

Dr. Alfred Zgórski.

---

rzyszenia jednak, które z całą ścisłością chciałyby fasyą przeprowadzić, mogą nawet z pewną dla siebie korzyścią w następujący sposób fasyą układać, biorąc jako wzór fasyą naszą na r. 1876:

procenta pobrane w r. 1875.	22.384·28
do tego z przenośnych z roku 1874. przypadającą według księgi procentowéj kwotę niepodlegającą podatkowi	1.816 20
razem . . .	24.200·48
od tego naprzód zapłocono na r. 1876.	5.907·31
zostaje . . .	18.293·17

dalej fasya, jak wyżéj. — Natomiast w sumie pobranych w r. 1875. procentów od opłacających podatek zarobkowy według naszego wzoru mieszczą się już i procenta od tychże pobrane na r. 1876., te więc należałoby odciągnąć od ogólnéj, potrącić się mającéj, kwoty. w r. 1877. zaś przy fasyi dodać by należało resztę od 5907 złr. 31 ct. przenośnych procentów, które nie ulegają uwolnieniu od podatku. Rachunek ten stał by się przez to zawiły, a ostateczna różnica nieznaczna, choć nie kryjemy, zawsze na naszą niekorzyść, bo opłacamy podatek naprzód — a mogą zajść okoliczności, że w następnym roku podatku już płacić nie będziemy, albo może inny, lub też niższy. Przecięcia takie są również w tym wypadku nieco wyższe, dopokąd procenta przenośne rok rocznie wzrastają i dopokąd liczba handlarzy i przemysłowców, biorących zaliczki, stosunkowo się wzmaga.

[14].) U nas i téj straty nie było ze względu na postanowienie §. 20. patentu z r. 1849. (p. nota 4.)

[15].) p. nota 3.

Protokoły Walnego Zgromadzenia

Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych odbytego we Lwowie

w dniach 10. i 11. czerwca 1876. roku.

(Dokończenie).

Posiedzenie drugie, dnia 11. czerwca 1876.

Przewodniczący p. Józef Pajączkowski.

Protokół poprzedniego posiedzenia przyjęto bez zmiany.

Imieniem komisyi organizacyjnéj wnosi p. Romanowicz, ażeby wnioski téjże komisyi przed innemi sprawami porządku dziennego przyjęto pod obrady, co też Zgromadzenie uchwala.

Tenże sam sprawozdawca przedstawia wnioski komisyi organizacyjnéj. Komisya wnosi, ażeby utrzymując instytucyą Patrona z jéj dotychczasowemi atrybucjami, wybiérać zastępcę Patrona tudzież zastępców członków Wydziału — a następnie, ażeby Wydziałowi polecić przyjęcie stałego płatnego sekretarza, tudzież uchwalenie dla siebie regulaminu i ogłoszenie go w „Związku“.

W myśl uchwały poprzedniego posiedzenia, wzięto pod obrady sprawę rezygnacyi dra. Karola Maly'ego z urzędu Patrona. Po przeprowadzonéj dyskusyi zgromadzenie przyjęło rezygnacyą Patrona.

W załatwieniu dalszych wniosków komisyi organizacyjnéj uchwala Zgromadzenie większością $^2/_3$ głosów

A.) następujące zmiany statutów:

W §. 11. dodać ustęp drugi: Walne zebranie uchwala nad wnioskami, stawianemi przez Patrona, Wydział, Stowarzyszenia do Związku należące, lub przez ich delegatów;

§. 14. do lit. a. dodać po słowie „Patrona“ — „i jego zastępcę“; w ustępie g. — opuścić słowa „i czas“.

§. 15. po słowach „z sześciu członków“ dodać „i trzech zastępców“ — w ustępie trzecim po słowach „dwóch członków“ dodać „i jeden zastępca“.

§. 16. ustęp b. po słowie „patrona“ dodać „i jego zastępcę“. W następnym ustępie po słowach: „gdyby przedstawienie Patrona“ dodać „lub zastępcy“ — w tymże samym ustępie po słowach „gdyby patron“ dodać „i jego zastępca“.

§. 18. ustęp drugi ma opiewać: „Uchwały wydziału, powzięte absolutną większością obecnych, są prawomocne, gdy na posiedzeniu łącznie z patronem lub jego zastępcą, którzy jednak zawsze mają głos stanowczy, obecnych jest 5 członków“ końcowe zdanie zostaje bez zmiany.

W tytule III. uchwalono dodać: Patron „i jego zastępca“,

Po §. 19. uchwalono dodać nowy §. 20. téj treści: „We wszelkich czynnościach statutem tym Patronowi poruczonych, zastępuje go w razie stałéj lub téż czasowéj tylko przeszkody, jego zastępca.“

W skutek tego następujące §§. dawnego statutu: 20, 21, 22, 23, 24 i 25 otrzymają liczby 21, 22, 23, 24, 25 i 26. Dawny §. 26. uchwalono opuścić. Tytuł H. „Postanowienia przejściowe“ uchwalono zmienić na „Postanowienie dodatkowe“.

B.) uchwalone na wniosek komisyi następujące rezolucye:

1.) poleca się Wydziałowi, aby przyjął stale urzędującego, płatnego sekretarza;—

2.) poleca się Wydziałowi, aby ułożył regulamin swych czynności i ogłosił w „Związku“.

Z powodu wniosku p. Mańkowskiego uchwala zgromadzenie na wniosek komisyi:

1.) Poleca się Wydziałowi Związku, a względnie Patronowi, aby zawezwał stowarzyszenia zwłaszcza rękodzielnicze i produkcyjne, w miejscowościach gdzie stowarzyszenia wzajemnéj pomocy, czy to dla poszczególnych rękodzieł, czy dla ogółu rzemieślników jeszcze nie istnieją, aby skłaniały swoich członków do tworzenia podobnych stowarzyszeń; a zarazem peleca się Wydziałowi wypracowanie wzorowego statutu dla podobnych stowarzyszeń.

2.) Drugą część wniosku delegata Mańkowskiego, dotyczącego domów zastawowych, dołącza się do uchwały Walnego Zgromadzenia nad punktem X. — 1. porządku dziennego.

Na wniosek p. Urbana, zalecony przez komisyą uchwaliło zgromadzenie: „Stowarzyszeniom zaliczkowym o nieograniczonéj poręce zaleca się zachować zasadę, ażeby członkowie należący do jednego stowarzyszenia zaliczkowego lub kredytowego o nieograniczonéj poręce, nie mogli dowolnie należeć do innego podobnego stowarzyszenia, i w tym celu wzywa się Patrona, ażeby zmieniono statut wzorowy w sposób odpowiedni“.

Nad drugim wnioskiem p. Urbana w sprawie tworzenia związków filialnych, przeszło zgromadzenie na wniosek komisyi do porządku dziennego.

Trzeci komisyi przekazany wniosek p. Urbana w sprawie zakładu eskontowanego i depozytowego został już załatwiony uchwałą zgromadzenia z powodu ust. X. 4. porządku dziennego.

Następnie przystąpiono do wyboru członków, Wydziału i 3 zastępców. Przewodniczący wzywa na skrutatorów do wyboru członków p. p. Schneidra, Ritterschilda i Mańkowskiego. Głosowanie odbyło się kartkami na podstawie odczytanéj listy imiennéj delegatów.

Podczas odbywającego się skrutynium, odczytał p. Alfred Zgórski rzecz swoją „kredyt hipoteczny a stowarzyszenia zaliczkowe“. Odczyt ten na wniosek del. Urbana ogłoszony będzie w „Związku“.

Po odczycie dra. Zgórskiego ogłosił sprawozdawca komisyi skrutacyjnéj p. Ritterschild rezultat wyboru członków Wydziału. Głosujących było 29 — absolutna większość 15 — wybrani p. p. Pajączkowski 28 głosami — dr. Zgórski 24 — dr, Maly 23, Romanowicz 22, Ross 20, — Żabicki 20. — Na zastępców wybrani: Aleksandrowicz 23 głosami, dr. Goldman 20, dr. Zajączkowski 19 gł.

Na wniosek p. Romanowicza uchwalono 1) iż wybrani zastępcy wchodzą w czynności dopiéro po uzyskaniu prawomocności dla uchwalanych zmian statutów — 2) wezwać nowo wybrany Wydział, aby bezzwłocznie przystąpił do wyboru Patrona, tudzież zastępcy, który to zastępca wchodzi w czynności dopiéro po uzyskaniu prawomocności dla uchwalonych zmian statutów. Wnioski przyjęto. Skutkiem tego zawieszone posiedzenie celem odbycia narady nowo wybranego wydziału.

Po przerwie przedstawia dr. Karol Maly imieniem Wydziału na patrona dra. Piotra Grossa, na zastępcę dr. Tadeusza Skałkowskiego. Zgromadzenie przystępuje do głosowania kartkami. Głosujących było 24 — na patrona otrzymał dr. Piotr Gross głosów 24, na zastępcę dr. Tadeusz Skałkowski 23 głosów.

Poczém przystąpiono do dalszych narad nad punktem X. porządku dziennego. Do ustępu 5) który opiewa: „zaleca się towarzystwom zaliczkowym, aby się odniosły do zarządów funduszów publicznych względem lokacyi takowych w towarzystwach zaliczkowych z nieograniczoną poręką“ — zabiéra głos delegat towarzystwa w Busku p. Michałowski, popierając pierwotny wniosek towarzystwa w Busku, który żąda, aby Wydział udał się do Namiestnictwa o wydanie rozporządzenia do komitetów kościelnych, żeby fundusze kościelne zapasowe lokowały w towarzystwach zaliczkowych o nieograniczonéj poręce.

P. Urban wnosi, ażeby polecić towarzystwom zaliczkowym, by Patronowi zdawały sprawę z tego, jakie rezultaty osiagnęły usiłowania ich o lokacye funduszów publicznych w towarzystwach zaliczkowych.

Wniosek p. Michałowskiego odrzucono, a przyjęto wniosek pierwotny Wydziału, z dodatkięm p. Urbana.

Poczém posiedzenie o godzinie 2. z południa odroczono do godziny 5. popołudniu.

Sprawozdanie
o spółkach zarobkowych w Austryi i Węgrzech

w roku 1873.

przez ***Hermana Zillera.***

(Dokończenie).

(Dr. T. S.) Towarzystwa produkcyjne istniały w r. 1873. w dość znacznéj liczbie, a mianowicie przytacza p. Ziller: 14 towarzystw krawieckich, (3 w Gracu, 2 w Pradze, 1 w Wiédniu, 1 we Lwowie);

3 towarzystwa szewców (we Lwowie, Salzburgu i Klagenfurcie);

5 towarzystw tkackich;

3 towarzystwa stolarskie (w Bernie, w Pradze i w Turn, obok Cieplic czeskich, lecz wszystkie te towarzystwa powstały dopiéro w r. 1874.);

3 towarzystwa murarzy i kamieniarzy (w Wiédniu, Gracu i Tryeście);

6 towarzystw drukarskich (4 w Wiédniu, 1 we Lwowie, 1 w Gracu);

2 towarzystwa garncarskie, w Pradze;

9 towarzystw dla przemysłu i handlu (3 w Wiédniu, 3 we Lwowie: tow. przemysłowe, tow. wydawania książek szkolnych i tow. grajzlerów).

Oprócz tego istniały w r. 1873. jeszcze w Wiédniu: towarzystwo prod. fabrykantów fortepianów, tow. rzeźbiarzy, tow. tapicerów; —

w Czechach: tow. dla fabrykacyi krochmalu, tow. fabrykacyi spirytusu, towarzystwo lakiernicze i tow. szklarskie;

w Klagenfurcie: tow. dla produkcyi wyrobów drewnianych;

w Ferlach, w Karyntyi: tow. rusznikarzy;

w Zarze, w Dalmacyi: towarzystwo dla wydobywania korali i gąbek.

Co się tyczy działalności tych towarzystw, podaje p. Ziller bardzo szczupłe wiadomości, bo przytacza tylko bilanse sześciu spółek wiédeńskich, a mianowicie trzech drukarń, dwóch tow. krawieckich i tow. tkackiego.

Drukarnie wiédeńskie, założone przez towarzystwa drukarzy, nie mogą się mierzyć z lwowską drukarnią związkową, co się tyczy pomyślnego i szybkiego rozwoju. Najdawniejsza z pomiędzy wiédeńskich drukarni związkowych istnieje od r. 1869. — posiada dopiero 25.000 zł. kapitału udziałowego, 5494 zł. funduszu rezerwowego, i wykazała w r, 1873. czystego zysku 2505 zł., którego jednak nie rozdzielono. Suma zarobku wynosiła w całym roku 73.610 zł., koszta administracyi były stosunkowo bardzo wysokie, bo wyniosły 7852 zł. Towarzystwo to liczyło 85 członków.

Druga związkowa drukarnia, połączona z gisernią, założona w r. 1870., miała kapitału udziałowego 16.650 zł., funduszu rezerwowego 6025 zł., zysk wynosił 3177 zł. Członków towarzystwa było 191.

Trzecia drukarnia związkowa, założona w r. 1872., liczyła 46 członków, którzy złożyli 14.862 zł. na kapitał udziałowy. Zysku nie miało towarzystwo w r. 1873., lecz przeciwnie stratę w kwocie 264 zł.

Biorąc na uwagę, że w Wiédniu wszystkie zakłady przemysłowe są stosunkowo na daleko większą stopę urządzone, jak we Lwowie, — widzimy, że żadna z pomiędzy drukarni związkowych w Wiédniu nie może się równać z naszą drukarnią związkową we Lwowie, która jest piérwszorzędnym zakładem w naszym kraju, i daje swym uczestnikom znakomite zyski. Możemy przeto śmiało powiedzieć, że założenie i rozwój téj drukarni przynosi chlubę drukarzom polskim.

Bilanse trzech innych spółek produkcyjnych wiedeńskich, mianowicie dwóch krawieckich i tkackiéj, są niezupełne. Towarzystwa krawieckie, które nawet nie podały

ilości członków, rozpoczęły działalność z bardzo małym kapitałem własnym, zaawanturowały się w korzystanie z kredytu, i nie mogły utrzymać się w obec konkurencyi innych warstatów. Dawniejsze towarzystwo, założone w r. 1869. posiadało w r. 1873. kapitału udziałowego 5957 zł., funduszu rezerwowego 1286 zł., długi towarzystwa za towary wynosiły 6050 zł. W stanie czynnym znajdujemy zapas roboty gotowéj w wartości 8523 zł., należytości za suknie sprzedane na kredyt 4955 zł. Drugie towarzystwo, zawiązane w r. 1872., miało kapitału udziałowego 5890 zł., a było dłużnem za wzięte towary 15.201 zł. W stanie czynnym wykazało towarzystwo: zapas roboty gotowéj 8741 zł., zapas towarów 6958 zł., należytości za sprzedaną na kredyt robotę 3382 zł. Nienaturalny ten stosunek między kapitałem własnym a obcym, a zarazem brak odbytu, spowodowały bankructwo towarzystwa.

Oby te przykłady były dla naszych spółek przestrogą i nowym dowodem, że rozpoczynanie przedsiębiorstwa bez dostatecznego własnego funduszu jest wielce ryzykownem, a skoro stosunki kredytowe pogorszą się, jak w Austryi od r. 1873., w takim razie niemający należytéj podstawy kredyt, drogo opłacany i pod coraz uciążliwszemi warunkami udzielany, prędzéj lub późniéj sprowadzić musi ruinę przedsiębiorstwa.

Towarzystwo tkackie miało udziałów 8259 zł. — fund. rezerwowego 742 zł. wkładek oszczędności członków 2908 zł. długów za materyały 2.532 zł, innych długów 1.218 zł. Sprzedano w ciągu całego roku wyrobów za 17.383 zł. Towarzystwo miało w zapasie wyrobów za 6.969 zł, materyałów za 822 zł. należytości za sprzedane wyroby wynosiły 5888 zł. W skutek małego odbytu niemiało towarzystwo żadnego zysku, lecz przeciwnie stratę w kwocie 659 zł. P. Ziller zauważa, że zarząd Towarzystwa nieposiadał żadnych wiadomości kupieckich, a nadto że brakło jednolitego i energicznego kierownictwa, ponieważ członkowie, mając fałszywe pojęcia o wolności osobistéj, nie chcieli słuchać zarządu, i z powodu jakiéjkolwiek sprzéczki występowali z towarzystwa, w czém statut żadnéj nie stawia przeszkody. Brali także członkowie towarzystwa towary na kredyt i tym sposobem wycofywali swoje udziały. I to towarzystwo już się rozwiązało. —

Słusznie zauważa p. Ziller, że towarzystwa produkcyjne tylko wtedy mogą się pomyślnie rozwijać, jeżeli członkowie nietylko zebrali dostateczny kapitał własny, ale także nauczyli się karności i posłuszeństwa w obec zarządu, tudzież jeśli osoby kierujące przedsiębiorstwem mają potrzebne uzdolnienie administracyjne i kupieckie.

Rozpisaliśmy się nieco szérzéj o spółkach produkcyjnych, ponieważ ten rodzaj stowarzyszeń, o ile ma w kraju naszym wielkie szanse powodzenia, w obec braku większych przedsiębiorstw przemysłowych, — o tyle znów jest niebezpieczny, jeżeli przy założeniu nie będą uwzględnione warunki powodzenia, powyżéj przytoczone.

O towarzystwach magazynowych i surowcowych znajdujemy w sprawozdaniu p. Zillera mało szczegółów. Wymienia p. Ziller tylko cztery towarzystwa krawieckie (3 w Czechach, 1 w Wiédniu) jedno towarzystwo tokarzy w Wiédniu i trzy towarzystwa stolarskie, z których dwa w Gracu a jedno we Lwowie. — Co się tyczy rachunków, są tylko bilanse dwóch wiédeńskich towarzystw krawieckich, które przedstawiają stan interesów tych spółek jako wcale niepomyślny. Udziały wynosiły w dawniejszém towarzystwie założoném w 1869 r. 3.931 zł, długi 14.478 zł, zysk 1.484 zł. Drugie towarzystwo zawiązane w r. 1869. miało w r. 1873. kapitału udziałowego 6.800 zł. — długów 29.964. — zysku 768 zł. I tu zatém widzimy brak funduszów własnych, i niebezpieczne wyzyskanie kredytu.

Gdyby p. Ziller miał pod ręką bilans lwowskiego towarzystwa stolarskiego, przekonałby się o ile ta nasza spółka wyżéj stoi od innych austryackich spółek tego rodzaju. W obec lwowskiego towarzystwa stolarskiego, posiadającego dziś własny gmach, wartości około 80.000 zł., przedstawiają się spółki wiedeńskie jako piérwsze słabe próby, niemające wiele nadziei powodzenia.

Bilanse spółek zarobkowych za rok 1876.

Przemyślany. A) stan czynny: 1. zaliczki zwrócić się mające: 132·61; 2. skrypta dłużne i weksle członków towarz. 8.284·39; 3. pozostała gotówka z końcem 1875. r.: 22·53; razem: 8.439 53. B) stan bierny: 1. pożyczki zaciągnięte przez towarzystwo: 4.000·95 1/2; 2. niespłacone odsetki od kapitału 3.500·95 1/2: 344·49 1/2; 3. udziały członków towarzystwa: 1.422·46 1/2: 4. dywidenda za rok 1875.: 68·77; 5. fundusz rezerwowy: 865·49 1/2; Odsetki za lata następne; 1.737·35. Saldo: 8439·53.

Korespondencye Redakcyi.

Z powodu, że nie chcieliśmy dzisiejszego artykułu wstępnego na dwa numera rozdzielać, wychodzi dziś **numer podwójny 27. i 28.**, następny (Nr. 29) wyjdzie d. 17. b. m.

Dyrekcyi Towarzystwa zaliczkowego w Białéj. Regulatyw ministeryalny z dnia 28. maja 1875. l. 22.360 narzucił nam obowiązek płacenia podatków — a prawa nasze tylko w drodze ustawodawczéj rozstrzygnąć się mogą. Na teraz opłacają jednak wszystkie Towarzystwa zaliczkowe, które od nieczłonków przyjmują wkładki oszczedności lub zaciągają pożyczki, podatek zarobkowy. 15 zł. 75 ct., które na tamtejsze Towarzystwo nałożono, jest dość wysoki podatek i można tylko w drodze rekursu prosić o zniżenie tegoż podatku do 8 zł. 40 ct., jeżeli nie 3 zł. 15 ct. W ogóle sprawa podatku zarobkowego jest bardzo trudna, gdyż do wymiaru tegoż nie ma stałych norm a władza wymierzająca, stosuje się tu w obrębie ośmiu klas w grupie III. według własnego „sumienia".

Autorowi „kilku słów odpowiedzi *Czasowi*". — Niewarto odpowiadać, gdyż *Czas* dopiéro wtedy byłby z nas zadowolony, gdybyśmy nietylko dożywotnich mieli w naszych stowarzyszeniach Dyrektorów — ale i dziedziczny, i ile możności, krakowski zarząd Związku.

Dyrekcyi Towarzystwa zaliczkowego w Gorlicach. Żądane wyjaśnienia i wzory wyszlemy niebawem.

Upraszamy o nadsełanie prenumeraty zaległéj.

Wydaca i odpowiedzialny redaktor: **Dr. Alfred Zgórski**. I. Związkowa Drukarnia we Lwowie, Hotel Żorża.